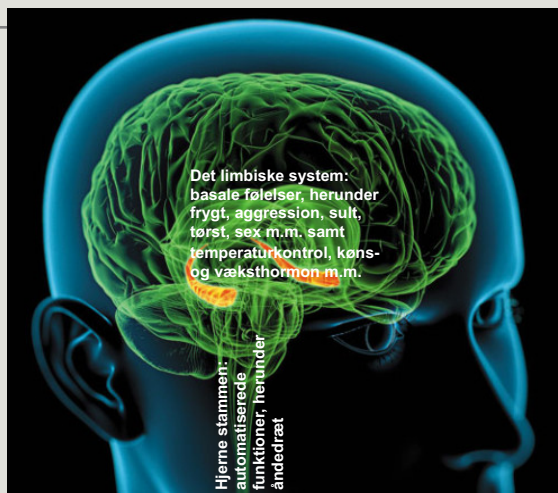
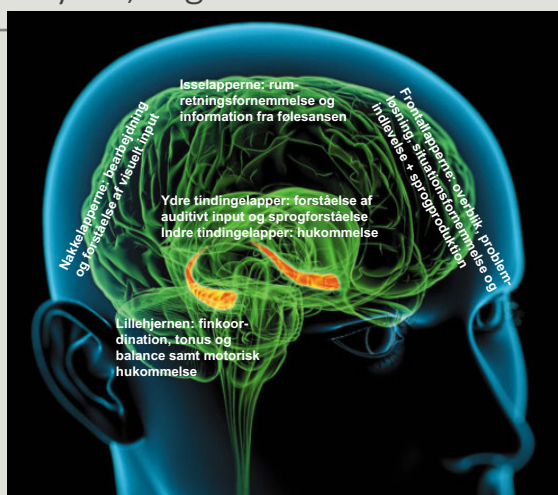

Hjernens indre, basale funktioner

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Hjernens ydre, kognitive funktioner

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Kognitive følger efter erhvervet hjerneskade

Nedsat koncentration og opmærksomhedsbesvær

Visuelle vanskeligheder (hemianopsi)

Visuoperceptuelle vanskeligheder (agnosi og neglect)

Indlærings- og hukommelsesvanskeligheder (amnesi)

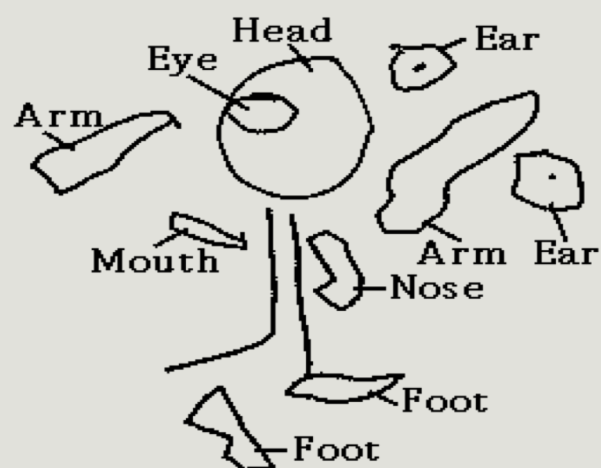
Sproglige vanskeligheder og ordmobiliseringsbesvær (afasi og anomi)

Vanskeligheder ved læsning, skrivning og regning (aleksi, agrafi og akalkuli)

Besvær ved problemløsning, beslutningstagen, planlægning, igangsætning, strukturering, dømmekraft og overblik (dys-eksekutive forstyrrelser)

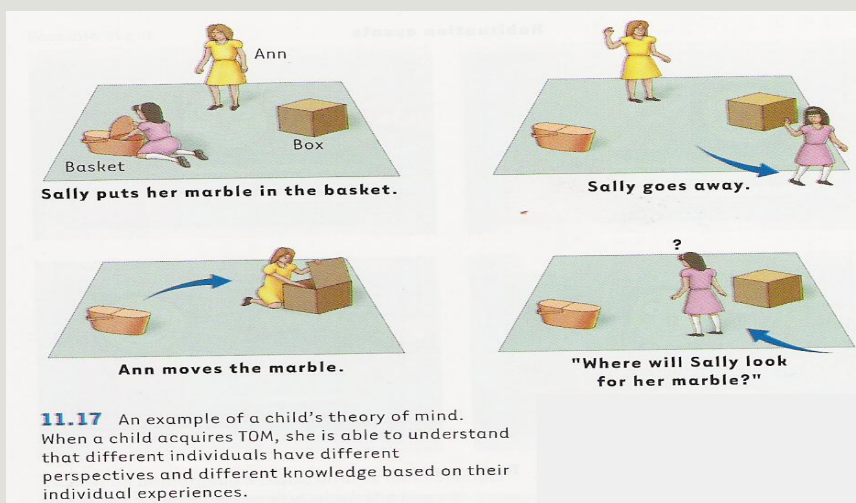
Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Agnosi

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Indlevelse og empati?

11.17 An example of a child's theory of mind. When a child acquires TOM, she is able to understand that different individuals have different perspectives and different knowledge based on their individual experiences.

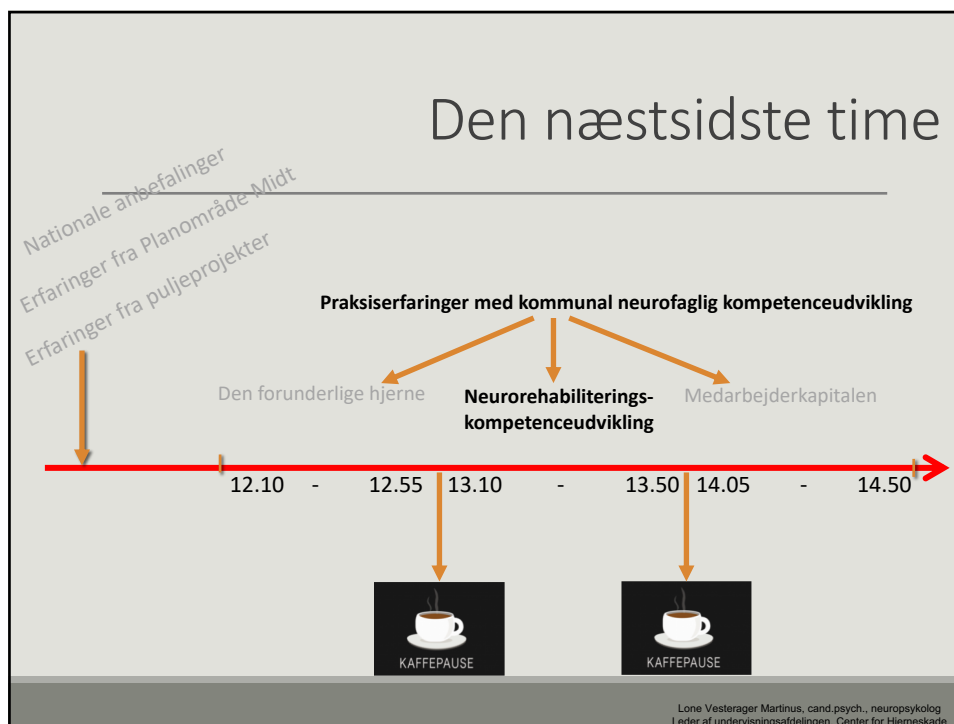
Smarties-test

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Hvor kommer borgerens adfærd fra?

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Et lille kompetenceudviklingspluk

Hjernens anatomi, opbygning og funktioner

Erhvervede hjerneskader og følger

Psykiatriske lidelser

Pårørende

Sproglige forstyrrelser

Neuropædagogik

Seksualitet efter hjerneskade

Motivation og misbrug

Hverdagsrehabilitering

Erhvervede hjerneskader

- Blodprop
- Hjerneblødning
- Aneurysmer
- Meningitis
- Encephalitis
- Tumorer

Glemmer jeg nogle?

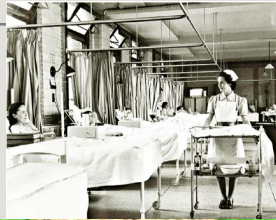
Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Psykiatriske lidelser (ICD-10)

AFFEKTIVE TILSTANDE	PERSONLIGHEDSFORSTYRRELSER	PSYKOSER
DEPRESSION	DYSSOCIAL (TIDL. SOCIO- OG PSYKOTPATI)	AKUT PSYKOSE
ANGST	EMOT. USTABIL (TIDL. BORDERLINE)	PARANOID PSYKOSE
OCD-TILSTANDE	ÆNGSTELIG	SKIZOFRENI
	DEPENDENT	BIPOLAR LIDELSE
	HISTRIONISK (TIDL. NARCISSISTISK)	
	TVANGSPRÆGET	
	SKIZOID	
	EVASIV	

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Pårørende bliver ressourcer i rehabilitering

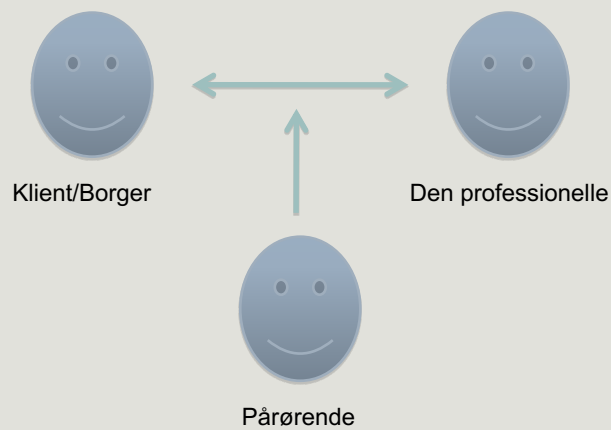

Men har de egentligt lyst til det?

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjemskade

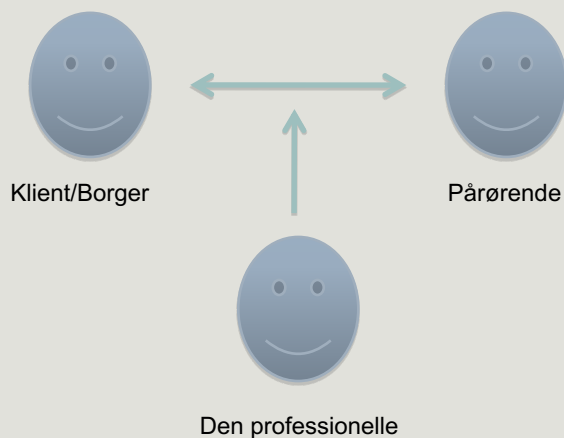
Vores version

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjemskade

De pårørendes version

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Sproglige vanskeligheder

- Ro og uforstyrrelighed er ekstra vigtigt
- Vær konkret, tal tydeligt og brug korte sætninger
- Vær tålmodig, bryd ikke ind – lange pauser er OK
- Gør ikke sætningerne færdige for borgeren!
- Gentag gerne det borgeren siger, hvis du er usikker på, om du har forstået ham
- Lad ikke, som om du forstår noget, du ikke forstår – selv om det er fristende
- Spørg ind i kategorier, så der kan svares "Ja" eller "Nej"
- Brug eventuelt andre kommunikationsformer, f.eks. tegne og skrive

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Neuropædagogik

...er individuelt tilrettelagte pædagogiske fremgangsmåder ved behandling af personer med neurologiske lidelser

...bruges til at tilrettelægge hverdagen på måder, der giver borgeren mulighed for at trække på sine stærke sider, mens andre personer eller den ændrede struktur kompenserer for de svage områder

...handler om at motivere, ikke konfrontere borgeren med sin egen uformåenhed

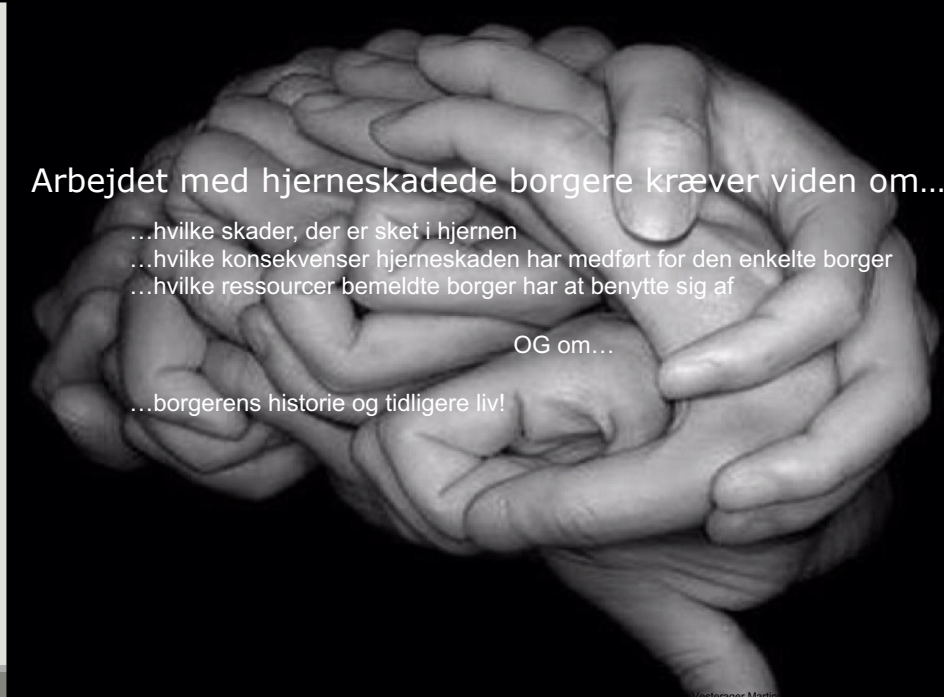
Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjemeskade

Det neuropædagogiske mål...

...er at støtte og hjælpe borgeren til at kunne leve et liv så tæt på det, denne måtte mene at være et godt og værdigt liv.

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjemeskade

Arbejdet med hjerneskadede borgere kræver viden om...

- ...hvilke skader, der er sket i hjernen
- ...hvilke konsekvenser hjerneskaden har medført for den enkelte borger
- ...hvilke ressourcer bemeldte borger har at benytte sig af

OG om...

- ...borgerens historie og tidligere liv!

Vesterager Martinus
Undervisningsafdeling

Demokrit, 460-370 f.Kr.

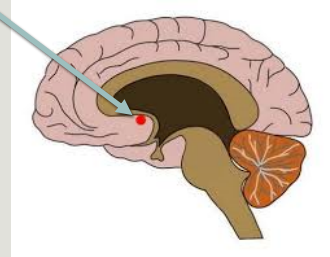
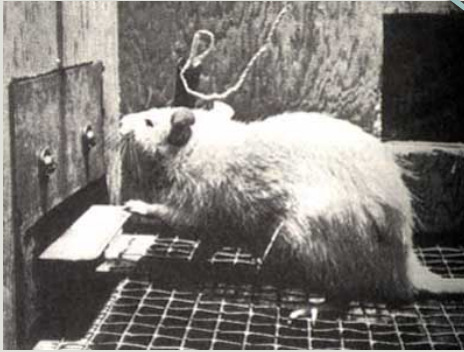

De to fundamentale motiver
i et menneskes liv:

- At undgå smerte
- At få belønninger

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Belønningssystemet – en livsvigtig funktion

<https://www.youtube.com/watch?v=aNXhyPj-RsM>

Lone Vesterager Martinus, cand.psych. og neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Hverdagsrehabilitering

Hverdagsrehabilitering - visitatormodul

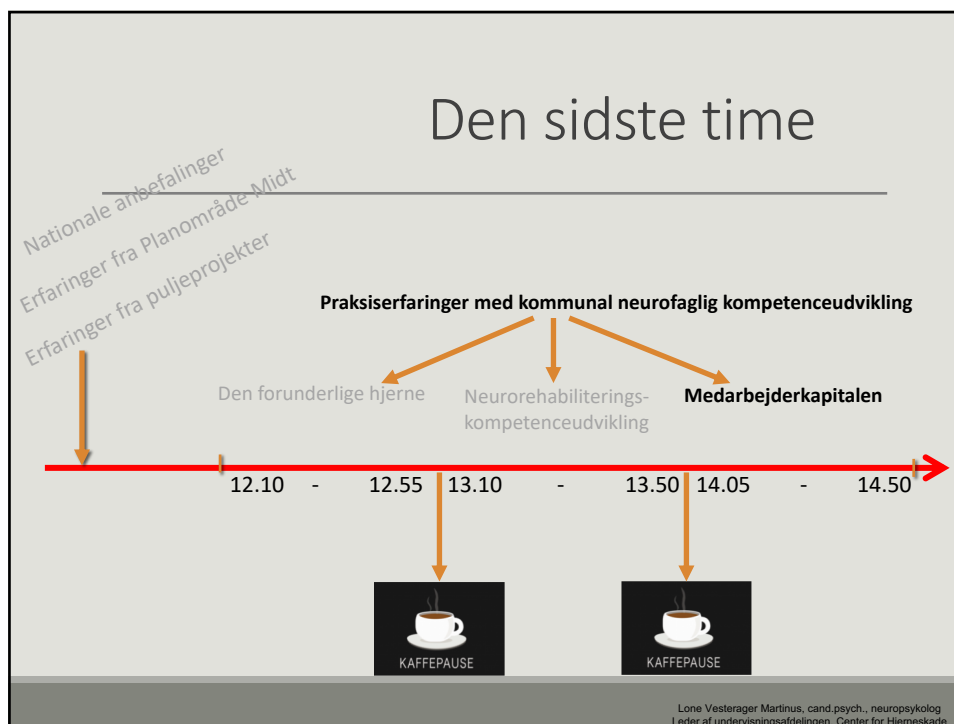
Dag 1		Dag 2	
09.00 – 09.30	Velkomst og introduktion til dagene	09.15 – 12.00	Om erhvervede hjerneskader, fysiske følger og træningspotentiale
09.30 – 12.00	Om hjernen, hjerneskader og kognitive følger	12.45 - 13.45	Fra hjælp til træning – om fysiske målsætninger og metoder
12.45 – 14.45	Om psykiske lidelser og træningspotentiale	14.00 – 14.45	Fra hjælp til selvhjælp - om motivation og copingstrategier
14.45 - 15.00	Opsummering og evaluering	14.45 – 15.00	Samlet opsummering og evaluering

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Hverdagsrehabilitering - udførermodul

Dag 1		Dag 2	
09.00 – 09.35	Velkomst og præsentation	09.00 – 09.15	Dagen i går
09.35 – 10.00	Projektbaggrund, arbejdsgange og succeskriterier	09.15 – 10.45	Træningsmetoder ift. kognitive vanskeligheder
10.10 – 11.00	Fra målsætning til samarbejde - fra hjælper til træner	11.00 – 13.00	Håndtering af følelsesmæssige vanskeligheder
11.10 – 13.30	Træningsmetoder ift. fysiske vanskeligheder	13.15 – 15.00	Etablering af samarbejdsrelationen og det motiverede samarbejde
13.30 – 15.30	Træningsmetoder ift. praktiske vanskeligheder	15.00 – 15.30	Samlet opsummering og evaluering
15.30 – 15.45	Opsummering af dagen		

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjerneskade

Kompetenceudviklingsformål

Naturligvis først og fremmest mhp. optimering af hjælp og støtte til den enkelte borger

Opbygning og systematisering af fælles vidensbase:

- hellere bottom-up end top-down
- erfaringsanvendelse og konsolidering

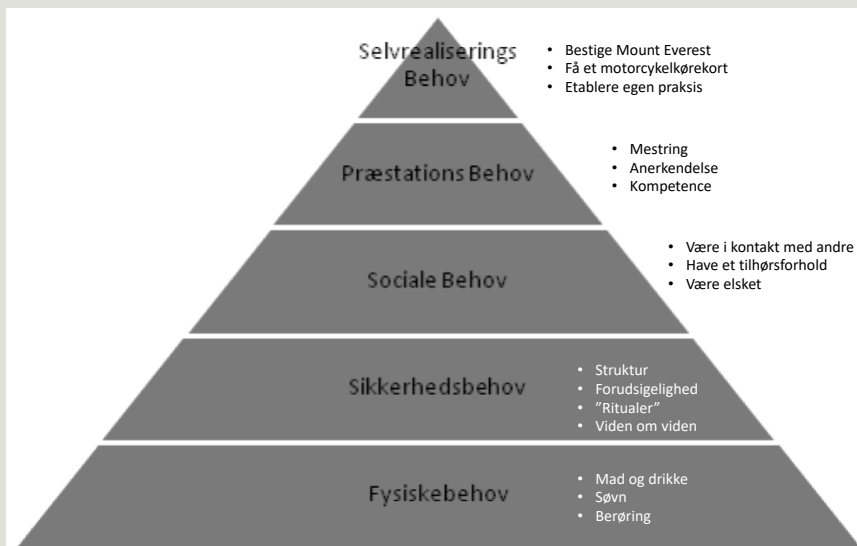
Begrebsrenovation og fælles sprog:

- "Han er så frontal"
  - "Hustruen laver splitting"
  - "Hun er ikke motiveret for.../Hun gider ikke at..."
- Og...?

Egenomsorg og fællesskab:

- hvor meget skal (kan) man tåle?
- må man sige fra overfor en borger? Og hvordan?
- hvordan undgås at tage "borgeren" med hjem?

Maslow siger...

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjemskade

Hemmeligheden bag al sand hjælpekunst

For i sandhed at kunne hjælpe en anden, må jeg kunne forstå mere end han – men dog først og fremmest forstå det, han forstår.

Så når det i sandhed skal lykkes en at føre et menneske hen til et bestemt sted, må jeg først og fremmest finde ham der, hvor han er, og begynde der!

Søren Kierkegaard, 1859 – om kunsten at hjælpe!

Lone Vesterager Martinus, cand.psych., neuropsykolog
Leder af undervisningsafdelingen, Center for Hjemskade